

Duurzaamheidsinformatie Stichting Pensioenfonds Rabobank

Juli 2024

1. Samenvatting duurzaamheidsinformatie (artikel 25 SFDR)

Rabobank Pensioenfonds (RPF) voert twee pensioenregelingen uit. Dit zijn de PR2023-regeling en de PR2014-regeling. Het MVB-beleid is van toepassing op het totaal aan beleggingen van RPF en dus op beide pensioenregelingen. De ecologische en sociale kenmerken van PR2023-regeling en de PR2014-regeling zijn gebaseerd op de kenmerken van de gehele beleggingsportefeuille van RPF. In onderstaande teksten wordt gesproken van 'de Pensioenregeling'. Hiermee wordt naar beide regelingen van RPF verwezen. De Pensioenregeling belegt in één of meerdere beleggingsinstellingen die ecologische of sociale kenmerken promoten dan wel een duurzaamheidsdoelstelling hebben. Hiermee classificeert deze Pensioenregeling als artikel 8 onder SFDR. Meer duurzaamheidsinformatie over de Pensioenregeling van RPF is te vinden per rubriek.

Geen duurzame beleggingsdoelstelling

De Pensioenregeling van RPF promoot ecologische en/of sociale kenmerken, maar heeft geen duurzame beleggingsdoelstelling. De Pensioenregeling houdt via de MVB-instrumenten (het uitsluitingsbeleid, ESG-integratie, doelinvesterings en engagement) rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

Ecologische of sociale kenmerken van het financiële product

De ecologische en/of sociale kenmerken van de Pensioenregeling zijn:

- ESG-integratie
- CO₂-reductie
- Uitsluitingsbeleid
- Impactbeleggingen klimaat (Achmea Climate Infrastructure Fund)

Overige opmerkingen hierbij zijn dat de Pensioenregeling de volgende impactbeleggingen heeft:

- Impactbeleggingen overige Green Bonds (staatsobligaties)
- Impactbeleggingen klimaat

Op dit moment kunnen wij nog niet vaststellen of deze investeringen voldoen aan alle SFDR criteria voor duurzame beleggingen.

Op basis van de databronnen van onze ESG-dienstverlener Achmea IM rapporteren wij wel zoveel als mogelijk over de impactbeleggingen overige Green Bonds. We kunnen de impactbeleggingen klimaat niet als zodanig meten en daarover rapporteren.

Beleggingsstrategie

De beleggingsbeginselen vormen een belangrijke leidraad voor het beleggingsbeleid en balansbeheer.

Rabobank Pensioenfonds hanteert de volgende beleggingsbeginselen:

1. Het fonds neemt beleggingsrisico om voldoende rendement te behalen op lange termijn
2. Het fonds gebruikt zijn kracht als lange termijn belegger
3. Het fonds belegt op basis van risicofactoren die naar verwachting voldoende worden beloond.
4. Het fonds ziet renterisico als een niet voldoende beloond risico
5. Het fonds ziet valutarisico voor ontwikkelde markten als een niet voldoende beloond risico

6. Het fonds vindt spreiding over beleggingscategorieën essentieel voor een robuuste portefeuille
7. Het fonds onderschrijft de verantwoordelijkheid om bij te dragen aan een duurzame samenleving
8. Het fonds maakt per categorie een bewuste keuze tussen actief of passief beleggen
9. Het fonds vindt kosten een belangrijke overweging bij het beleggen
10. Het fonds streeft naar overzicht, eenvoud en uitlegbaarheid

Zie voor een toelichting de beleggingsovertuigingen op onze Verklaring Beleggingsbeginselen:

<https://www.rabobankpensioenfonds.nl/-/media/sites/rabobank/downloads/beleggingsbeleid/rpf-verklaring-beleggingsbeginselen.pdf>

De Pensioenregeling hanteert een beleid om te zorgen dat wordt belegd in ondernemingen die voldoen aan de praktijken van goed bestuur ('good governance').

Aandeel beleggingen

Minimaal 67% van de beleggingen behoort tot de *categorie #1 In lijn met E/S-kenmerken*. Maximaal 33% van de beleggingen valt in de *categorie #2 Overig*. Dit betreft de beleggingscategorieën hypotheek, vastgoed, grondstoffen, private equity, infrastructuur (met uitzondering van Achmea Climate Infrastructure Fund) en liquide middelen. De #1-beleggingen houden geen rekening met de EU-taxonomiecriteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten (*Categorie #1A*). Voor meer informatie over de categorisering, zie de rubriek 'Aandeel beleggingen'.

Monitoring van ecologische of sociale kenmerken

Om te bepalen of de Pensioenregeling van RPF voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt per kenmerk gekeken naar een relevante duurzaamheidsindicator. Per kenmerk wordt zo gemeten of aan de gepromote ecologische of sociale kenmerken wordt voldaan. De monitoring vindt plaats over de volledige levensduur van de Pensioenregeling. Voor meer informatie over de duurzaamheidsindicatoren zie de rubriek 'Monitoring van ecologische of sociale kenmerken'.

Methodologieën

Om te meten hoe de Pensioenregeling de gepromote ecologische of sociale kenmerken behaalt, is per kenmerk een uitgebreide methodologie opgesteld. Voor iedere methodologie vinden vanuit gevalideerde databronnen door middel van interne/externe raamwerken de metingen plaats. Voor meer informatie over de methodologieën: zie de rubriek 'Methodologieën'.

Databronnen en -verwerking

De Pensioenregeling gebruikt een mix van interne en externe gegevens als input voor onze duurzame beleggingsprocessen. Onze voorkeur gaat uit naar gestandaardiseerde gegevens waar mogelijk, zoals gegevens van onafhankelijke onderzoeksbureaus. De gegevens van de geselecteerde externe onafhankelijke onderzoeksbureaus (dataproviders) zijn in de meeste gevallen leidend bij het toepassen van het uitsluitingsbeleid en de ESG-integratie. We onderzoeken de gegevenskwaliteit van elke dataprovider tijdens de due diligence beoordelingen in het selectieproces van de dataprovider.

Methodologische en databeperkingen

Het pensioenfonds kent enkele beperkingen aan de gehanteerde methodologie en gegevensverwerking:

- Beperkingen aan de gegevens voor uitsluitingen gericht op producten (fossiele brandstoffen, tabak, controversiële wapens);
- Beperkingen aan de gegevens voor uitsluitingen gericht op normschendingen;
- Beperkingen aan CO₂-gegevens; en
- Beperkingen aan ESG-ratings.

De methodologische en databeperkingen worden verder toegelicht in de rubriek 'Methodologische en databeperkingen'.

Due diligence

Due diligence is er op gericht om de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren vast te stellen, te prioriteren en analyseren. Dit betreft de negatieve impact voor de samenleving en het milieu in zowel de beleggingsportefeuille als bij potentiële beleggingen. De ESG-dienstverlener doorloopt periodiek een screening van bedrijven op het schenden van de daarin genoemde internationale normen. Dit proces wordt het due diligence proces genoemd. Het due diligence proces wordt doorlopen om de belangrijkste ongunstige effecten van de beleggingen op duurzaamheidsfactoren vast te stellen en te prioriteren, met als doel ze te voorkomen en te verminderen alsmede om verantwoording af te leggen over hoe de Pensioenregeling omgaat met de geïdentificeerde effecten.

Engagementbeleid

Namens de Pensioenregeling wordt met ondernemingen die binnen de scope van het engagementbeleid vallen de dialoog gevoerd. Daarnaast maakt de Pensioenregeling actief gebruik van haar aandeelhoudersrechten om langetermijnwaardecreatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin de Pensioenregeling namens klanten belegt (stemmen). Daarbij besteedt de Pensioenregeling aandacht aan de strategie, duurzaamheid en corporate governance van ondernemingen. De Pensioenregeling maakt onderscheid tussen twee soorten engagement: Reactief engagement en Actief engagement.

Aangewezen referentiebenchmark

Op het niveau van de Pensioenregeling wordt geen alomvattende referentie benchmark gebruikt. Deze rubriek is daardoor niet van toepassing op de Pensioenregeling.

2. Geen duurzame beleggingsdoelstelling (artikel 26 SFDR)

De Pensioenregeling promoot ecologische of sociale kenmerken, maar heeft geen duurzame beleggingsdoelstelling.

Aan de hand van de MVB-instrumenten uitsluiten, engagement en ESG-integratie wordt rekening gehouden met de PAI-indicatoren en de internationale richtlijnen, zie onderstaande tabel:

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toepassing	Duurzaamheidsindicator zoals gebruikt door het Pensioenfonds	Relevante beleggingscategorie
Broeikasgasemissies	Engagement, stemmen en uitsluiten	Scope 1, 2 en 3 broeikasgasemissies.	Aandelen en bedrijfsobligaties
Koolstofvoetafdruk	Engagement, stemmen en uitsluiten	CO ₂ /Sales	Aandelen en bedrijfsobligaties
Broeikasgas- intensiteit ondernemingen waarin is belegd	ESG-integratie, Engagement en uitsluiten	CO ₂ /Sales	Aandelen en bedrijfsobligaties
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Uitsluiten	Uitsluiten van kolen en teerzanden, schalieolie en -gas, arctische olie en-gas met een omzetgrens van >5%	Aandelen, bedrijfsobligaties, infrastructuur, private equity.
Aandeel verbruik en opwekking niet-hernieuwbare energie	Uitsluiten	Uitsluiten van kolen en teerzanden, schalieolie en -gas, arctische olie en-gas met een omzetgrens van >5%	Aandelen, bedrijfsobligaties, infrastructuur, private equity.
Activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteits-gevoelige gebieden	Engagement en uitsluiten	Vermeende en daadwerkelijke betrokkenheid bij normschendingen en betrokkenheid bij sectoren met impact op en afhankelijkheid van biodiversiteit.	Aandelen en bedrijfsobligaties
Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Engagement en uitsluiten	Vermeende en daadwerkelijke betrokkenheid bij normschendingen.	Aandelen, bedrijfsobligaties, infrastructuur, private equity.

Ontbreken van procedures en compliance-mechanismen voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen	Engagement en uitsluiten	Vermeende en daadwerkelijke betrokkenheid bij normschendingen.	Aandelen, bedrijfsobligaties, infrastructuur, private equity.
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Uitsluiten	Betrokkenheid bij controversiële wapens	Aandelen, bedrijfsobligaties, infrastructuur, private equity.
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Uitsluiten	Onderwerp van relevante EU-sancties en/of lage score op mensenrechten, arbeidsrechten of anti-corruptie	Staatsobligaties, EMD
Blootstelling aan gebieden met grote waterstress	Engagement	Aandeel beleggingen in ondernemingen met locaties in gebieden met grote waterstress zonder een beleid voor waterbeheer	Aandelen en bedrijfsobligaties
Activiteiten en leveranciers met een significant risico op kinderarbeid	Uitsluiten	Vermeende en daadwerkelijke betrokkenheid bij normschendingen	Aandelen, bedrijfsobligaties, infrastructuur, private equity.

3. Ecologische of sociale kenmerken van het financiële product (artikel 27 SFDR)

RPF promoot via de Pensioenregeling de volgende ecologische of sociale kenmerken:

ESG-integratie

RPF integreert op structurele wijze ESG-risico's en ESG-factoren in het beleggingsproces. We streven naar een portefeuille met een beter ESG-profiel dan dat van de marktbenchmark. Dit gebeurt aan de hand van een best-in-class beleid dat voor aandelen op de ESG-maatwerk benchmark is toegepast en aan de hand van instructies aan de vermogensbeheerders voor bedrijfsobligaties en de portefeuille Global High Yield. Hierdoor wordt niet belegd in de slechtst-presterende bedrijven op basis van hun ESG-ratings.

CO₂-reductie

We vergelijken de CO₂-intensiteit van de portefeuille met die van de portefeuille per medio 2019. Doelstelling is om de CO₂-intensiteit te halveren ten opzichte van het referentiepunt. Dit is van toepassen voor de portefeuilles aandelen, bedrijfsobligaties investment grade en Global High Yield .

Uitsluitingsbeleid:

De volgende investeringen zijn uitgesloten:

Uitsluitingen landen (categorieën)	Uitsluitingen ondernemingen (categorieën)*
Landen die onderhevig zijn aan sancties (zoals wapenembargo's) van de VN Veiligheidsraad en/of Europese Unie en/of de Verenigde Staten van Amerika.	Controversiële wapens: ondernemingen die controversiële wapens produceren.
Landen met slechte prestaties op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie volgens de Freedom in the World index, de ITUC Global Rights index en de Corruption Perception Index.	Normschenders: ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de VN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.
	Tabak: producenten, toeleveranciers en verkopers van tabaksproducten.
	Fossiele brandstoffen: Ondernemingen die omzet behalen uit de winning en/of elektriciteitsopwekking van fossiele brandstoffen zoals beschreven in het MVB-beleid.
	Staatsbedrijven: ondernemingen die voor meer dan 50% eigendom zijn van uitgesloten landen.

* Ondernemingen die zeer slecht presteren op het gebied van goed bestuur ('good governance') worden tevens uitgesloten, als wettelijk verplicht onderdeel van de classificering als Artikel 8.

Impactbeleggingen klimaat (Achmea Climate Infrastructure Fund)

RPF heeft als doelstelling om 35% van de infrastructuurportefeuille te beleggen in hernieuwbare energie. Een deel daarvan wordt gerealiseerd via beleggingen in het Achmea Climate Infrastructure Fund. Dit fonds voldoet aan de definitie van 'duurzame beleggingen' volgens de SFDR. Dit beleggingsfonds investeert in Europese klimaatinfrastructuurprojecten met een specifieke focus op hernieuwbare energiebronnen zoals wind, zon en water, evenals energieopslagsystemen.

Op dit moment kunnen wij met uitzondering van het Achmea Climate Infrastructure Fund nog niet vaststellen of deze investeringen voldoen aan alle SFDR-criteria voor duurzame beleggingen. We kunnen ze ook niet als zodanig meten en daarover rapporteren. Daarom worden ze vooralsnog niet verder opgenomen in deze precontractuele informatie en later in de rapportage.

[Impactbeleggingen Green Bonds \(staatsobligaties\):](#)

RPF heeft als doelstelling om binnen één van de staatsobligatieportefeuilles minimaal 10% te beleggen in Green Bonds. Green Bonds zijn obligaties waarvan de opbrengsten uitsluitend gebruikt worden om projecten of activiteiten met een aantoonbaar positief effect op het milieu of klimaat te financieren. Op dit moment kunnen wij door het gebruik van andere databronnen door andere vermogensbeheerders ten opzichte van de ESG-dienstverlener Achmea IM nog niet vaststellen of deze investeringen voldoen aan alle SFDR-criteria voor duurzame beleggingen. We kunnen ze ook niet als zodanig meten en daarover rapporteren. Daarom worden ze vooralsnog niet verder opgenomen in deze precontractuele informatie en later in de rapportage. Op basis van databronnen van de ESG-dienstverlener rapporteren we er wel zoveel als mogelijk over in de periodieke rapportage.

4. Beleggingsstrategie (Artikel 28 SFDR)

De beleggingsbeginselen vormen een belangrijke leidraad voor het beleggingsbeleid en balansbeheer. RPF heeft de volgende beleggingsovertuigingen vastgesteld:

1. Het fonds neemt beleggingsrisico om voldoende rendement te behalen op lange termijn
2. Het fonds gebruikt zijn kracht als lange termijn belegger
3. Het fonds belegt op basis van risicofactoren die naar verwachting voldoende worden beloond.
4. Het fonds ziet renterisico als een niet voldoende beloond risico
5. Het fonds ziet valutarisico voor ontwikkelde markten als een niet voldoende beloond risico
6. Het fonds vindt spreiding over beleggingscategorieën essentieel voor een robuuste portefeuille
7. Het fonds onderschrijft de verantwoordelijkheid om bij te dragen aan een duurzame samenleving
8. Het fonds maakt per categorie een bewuste keuze tussen actief of passief beleggen
9. Het fonds vindt kosten een belangrijke overweging bij het beleggen
10. Het fonds streeft naar overzicht, eenvoud en uitlegbaarheid

RPF hanteert een beleid in lijn met de SFDR-wetgeving om te zorgen dat we beleggen in ondernemingen die voldoen aan de praktijken van goed bestuur ('good governance'). We sluiten ondernemingen die zeer slecht presteren op het gebied van goed bestuur op voorhand uit. Daarbij kijken we minimaal naar de wettelijke vereisten op het gebied van:

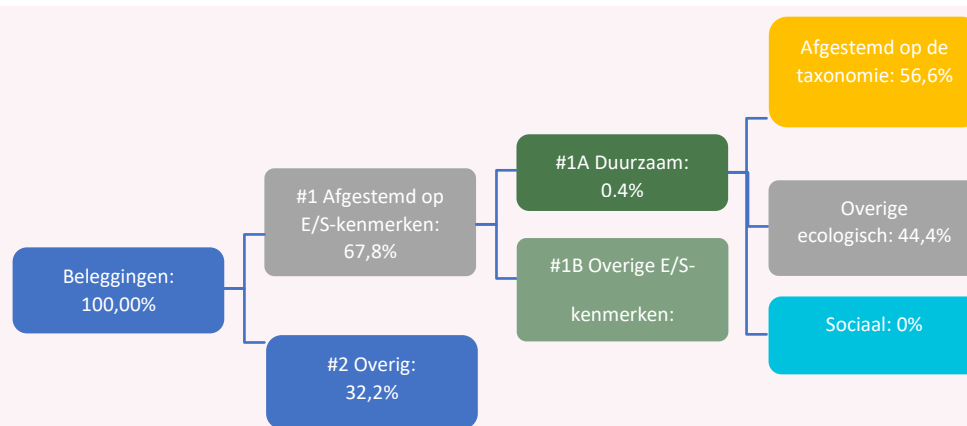
- goede managementstructuren;
- betrekkingen met werknemers;
- beloning van het betrokken personeel;
- naleving van de belastingwetgeving.

In aanvulling hierop, zowel vóór als na het aankopen van beleggingen, passen we het MVB-beleid toe. Bij het bepalen of ondernemingen goed presteren op het gebied van goed bestuur, maken we gebruik van ESG-data van derden. Mocht een onderneming waarin wordt belegd binnen een vastgestelde periode onvoldoende presteren, dan wordt deze onderneming alsnog uitgesloten volgens het gestandaardiseerde uitsluitingsproces.

5. Aandeel beleggingen (Artikel 29 SFDR)

Minimaal 67% van de beleggingen behoort tot de categorie #1 In lijn met E/S-kenmerken. Maximaal 33% van de beleggingen valt binnen de categorie #2 Overig. De beleggingen binnen de categorie Overig betreffen de categorieën hypotheken, vastgoed, grondstoffen, private equity, infrastructuur (met uitzondering van Achmea Climate Infrastructure Fund) en liquide middelen. Voor deze categorieën beleggen we deels in beleggingsfondsen die ESG-criteria toepassen. Echter, op dit moment kunnen wij nog niet het percentage meten van bijvoorbeeld de uitgesloten ondernemingen in deze beleggingsfondsen. We kunnen daarover nog niet rapporteren. Daarom nemen we deze beleggingsfondsen vooralsnog op in de categorie overig. De #1-beleggingen houden geen rekening met de EU-taxonomiecriteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten (Categorie #1A)

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het gebruikt financiële product om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging kwalificeren.

De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:

- De sub-categorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- De sub-categorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken die niet als duurzame belegging kwalificeren.

6. Monitoring van ecologische of sociale kenmerken (Artikel 30 SFDR)

Om te bepalen of de Pensioenregeling van RPF voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

ESG-profiel

Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op de verschillende aspecten van Ecologisch, Sociaal en Governance. Bij een herbalancering zal de portefeuille een betere score hebben dan die van de benchmark.

CO₂-intensiteit

De CO₂-intensiteit laat de broeikasgasemissies zien per hoeveelheid omzet door de bedrijven uit de portefeuille. Voor aandelen en bedrijfsobligaties streeft het fonds naar een portefeuille met een CO₂-intensiteit van maximaal 50% van de portefeuille per medio 2019.

Uitsluitingsbeleid

Deze indicator wordt uitgedrukt door middel van het percentage uitgesloten ondernemingen van de beleggingsportefeuille gebaseerd op het uitsluitingsbeleid van RPF.

Vermeden CO₂-emissies

Vermeden CO₂-emissies betreft de uitstoot die vermeden is dankzij het gebruik van hernieuwbare energiebronnen. De ESG-dienstverlener baseert zich hierbij op rapportages van de uitgevende instellingen en past een eigen rekenmethode toe om tot een gestandaardiseerd totaal te komen.

Percentage impactbeleggingen klimaat (Achmea Climate Infrastructure Fund).

De ESG-dienstverlener heeft het raamwerk van de vermogensbeheerder Aquila Capital beoordeeld om vast te stellen of deze beleggingen voldoen aan de definitie van 'duurzame beleggingen' volgens de SFDR en de kwaliteits- en duurzaamheidscriteria van de ESG-dienstverlener. Het beleggingsfonds heeft als doelstelling om 90% van de investeringen te doen in duurzame beleggingen en 50% is afgestemd op de taxonomie.

De ecologische of sociale kenmerken die door de Pensioenregeling worden gepromoot worden inzichtelijk gemaakt via duurzaamheidsindicatoren. Deze duurzaamheidsindicatoren worden gedurende de levensduur van de Pensioenregeling gemonitord en jaarlijks gerapporteerd door de MVB-dienstverlener. Deze informatie wordt geïntegreerd in het jaarverslag. Op dit rapportageproces zijn kwaliteitsstandaarden en beheersmaatregelen in de vorm van een gegevensleveringsovereenkomst met de dataproviders van toepassing, waarmee data- en plausibiliteitscontroles geborgd zijn.

7. Methodologieën (Artikel 31 SFDR)

De volgende methodologieën worden gebruikt om te meten hoe de door RPF gepromote ecologische of sociale kenmerken worden behaald:

ESG-integratie

Het meenemen van ESG-informatie in het beleggingsproces wordt ook wel ESG-integratie genoemd. Hiervoor maakt de Pensioenregeling gebruik van verschillende dataleveranciers. Voor de aandelenportefeuille wordt gebruik gemaakt van ESG-data van de indexprovider. Voor de bedrijfsobligatieportefeuille wordt gebruik gemaakt van ESG-data van de vermogensbeheerders.

Er wordt gebruik gemaakt van ESG-ratings of ESG-scores, deze geven aan hoe ondernemingen scoren op ecologische, sociale en governance criteria. Er wordt gestuurd op het vermijden van de slechtst presterende bedrijven en een betere gemiddelde ESG-rating van de portefeuille ten opzichte van de marktbenchmark. Hiermee heeft het toepassen van ESG-integratie effect op de samenstelling van de portefeuille.

CO₂-reductie

De Pensioenregeling streeft naar CO₂-reductie. De CO₂-intensiteit van de portefeuille wordt vergeleken met die van de portefeuille per medio 2019. Daarbij heeft de portefeuille als doelstelling de CO₂-intensiteit te halveren ten opzichte van het referentiepunt. De CO₂-intensiteit laat de broeikasgasemissies zien per hoeveelheid omzet door de bedrijven uit de portefeuille. Om deze CO₂-intensiteit te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoop (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de omzet van een onderneming. De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan omzet die gegenereerd wordt. Om tot de CO₂-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO₂-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.

Uitsluitingen

- **Controversiële wapens**

Het onafhankelijke onderzoeksbureau Sustainalytics stelt ieder halfjaar vast welke ondernemingen betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens. Daartoe bekijkt het onderzoeksbureau het gehele beleggingsuniversum. Wanneer het onderzoeksbureau betrokkenheid vaststelt, leidt dit tot uitsluiting. De criteria voor uitsluiting zijn te vinden in ons MVB-beleid op de website. Tweemaal per jaar is er een toetsing op het beleggingsuniversum op dit criterium, op basis waarvan kan worden besloten tot uitsluiting.

- **Normschenders**

Aan de hand van data van ESG-dienstverlener Robeco bepaalt het Pensioenfonds of er betrokkenheid is bij activiteiten en/of gebeurtenissen die in strijd zijn met internationale normen, zoals de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights. Daartoe bekijkt de ESG-dienstverlener het gehele beleggingsuniversum. Bij ondernemingen die worden aangemerkt als normschender start de ESG-dienstverlener een engagement traject om de onderneming tot verbetering van gedrag en/of compensatie van slachtoffers te bewegen. Wanneer na twee jaar een onderneming nog steeds als normschender wordt aangemerkt en er is onvoldoende voortgang in het engagementproces wordt de onderneming uitgesloten. Tweemaal per jaar toetst de ESG-dienstverlener het beleggingsuniversum op dit criterium.

- **Tabaksproducenten**

Betrokkenheid van individuele bedrijven wordt vastgesteld aan de hand van omzet gegenereerd uit de productie en distributie van tabaksgoederen. Deze omzetgegevens zijn afkomstig van de externe en

onafhankelijke dataleverancier ISS ESG. Een bedrijf wordt uitgesloten indien de tabaksgoederen gerelateerde omzet >50% is. Tweemaal per jaar is er een toetsing op het beleggingsuniversum op dit criterium, op basis waarvan kan worden besloten tot uitsluiting.

- **Fossiele brandstoffen**

Aan de hand van MSCI ESG-data stelt de MVB-dienstverlener vast of ondernemingen op basis van omzetcijfers een blootstelling van meer dan 5% hebben naar thermisch steenkool, teerzanden, schalieolie- en gas en Arctische olie- en gas.. Deze ondernemingen worden uitgesloten. Tweemaal per jaar is er een toetsing op het beleggingsuniversum op dit criterium, op basis waarvan wordt besloten tot uitsluiting.

Het steenkoolbeleid is gericht op het delven en het gebruik van thermisch steenkool (inclusief bruinkool, bitumen, antraciet en stoomkolen). Ondernemingen worden uitgesloten van beleggingen als:

- De omzet van een onderneming voor meer dan 10% afkomstig is uit aan steenkool gerelateerde activiteiten. De winning van thermische steenkool (inclusief bruinkool, bitumineuze, antraciet en stoomkolen) en de verkoop ervan aan externe partijen zijn relevant bij het bepalen van de aan steenkool gerelateerde omzet. Inkomsten uit kolenhandel worden vanwege databeperkingen vooralsnog niet meegenomen in deze berekening.
- De omzet van een onderneming voor meer dan 10% afkomstig is van elektriciteitsopwekking uit thermische steenkool (inclusief bruinkool, bitumineuze, antraciet en stoomkolen).

Tweemaal per jaar is er een toetsing op het beleggingsuniversum op dit criterium, op basis waarvan kan worden besloten tot uitsluiting.

- **Landenuitsluitingen**

Staatsobligaties van landen worden uitgesloten van beleggingen, wanneer in deze landen onderhevig zijn aan sancties (zoals wapenembargo's) van de VN Veiligheidsraad en/of Europese Unie en/of de Verenigde Staten van Amerika. Ook worden landen uitgesloten wanneer zij structureel internationale conventies en verdragen niet naleven. Voor het landenbeleid worden onderstaande conventies en verdragen in acht genomen:

- De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (mensenrechten).
- Fundamentele Principes en Rechten op het Werk (arbeidsnormen)
- Verdrag van de Verenigde Naties tegen corruptie (anti-corruptie).

Databronnen

De onderzoeksresultaten uit de indices van de volgende instituten zijn relevant en bruikbaar bevonden om te bepalen in welke mate de conventies en verdragen in de individuele landen nageleefd worden:

- Freedom House met de Freedom in the World index ten aanzien van mensenrechten.
- ITUC met de ITUC Global Rights index ten aanzien van arbeidsnormen.
- Transparency International met de Corruption Perception index ten aanzien van anti-corruptie.

Normering

Voor het landenbeleid worden minimumeisen gesteld aan de prestaties op de bovengenoemde indices. Als normering geldt:

- De vrijheid-rating in de Freedom in the World index dient 'Not Free' (gemiddelde van Political Rights en Civil Liberties score >6) te zijn.
- De ITUC rating in de ITUC Global Rights index dient $\geq 5+$ (No guarantee of rights due to the breakdown of the law) te zijn.
- De CPI-score in de Corruption Perception index dient ≤ 19 te zijn.

Implementatie

Indien een land op één van de drie indices niet voldoet aan de normering komt het land in aanmerking voor uitsluiting. Hiertoe bepaalt de MVB-dienstverlener jaarlijks aan het eind van het jaar de prestaties van de individuele landen op bovengenoemde indices.

Indien de prestatie van een land niet voldoet aan de normering wordt dit land toegevoegd aan of gehandhaafd op de lijst van uitgesloten landen. Posities in dit land worden binnen een redelijke termijn verkocht. Indien de

prestatie van een land wel weer voldoet aan de normering wordt het land verwijderd van de lijst van uitgesloten landen. Posities in dit land mogen dan weer opgebouwd worden.

1) Staatsbedrijven

In aansluiting op het landenbeleid kiest RPF ervoor om niet te beleggen in bedrijven in die landen waar het uitgesloten land een meerderheidsbelang heeft zoals beschreven in het MVB-beleid. Aan de hand van data van MSCI ESG-data bepaalt de MVB-dienstverlener Achmea IM in welke bedrijven het uitgesloten land een belang heeft van 50% of meer. Deze bedrijven worden uitgesloten. Ieder halfjaar toetst Achmea IM het beleggingsuniversum op dit criterium.

Vermeden CO2-emissies

Voor deze duurzaamheidsindicator gebruikt Achmea IM een benadering van de totale gerealiseerde vermeden CO2-emissies, als gevolg van het beleggen door RPF in Green Bonds. Bij deze benadering kijken we alleen naar de Green Bonds in de portefeuille van RPF die ook voorkomen in het universum van het Achmea IM Euro Green Bond Fund. Alleen voor die Green Bonds heeft Achmea IM namelijk de benodigde data beschikbaar voor de berekening. Alle door de Green Bonds vermeden emissies worden opgeteld, naar rato van het aandeel in de betreffende obligaties. De vastlegging van de resultaten wordt opgenomen in de green bond database van Achmea IM, conform de huidige vastleggingsprocedure van MVB in het kader van green bond data. In het rapporteren van vermeden CO2-emissies wordt uitgegaan van CO2/€mil die gerapporteerd wordt door de uitgever van de Green Bond. Hierbij geldt dat dit is gebaseerd op een jaarlijks gemiddelde ofwel het meest recente jaar waarover is gerapporteerd. Om hiervoor te corrigeren is een standaardiseringsmethode opgesteld.

Impactbeleggingen Klimaat (Achmea Climate Infrastructure Fund)

Achmea IM beoordeelt namens RPF het raamwerk van de vermogensbeheerder Aquila Capital om vast te stellen of deze beleggingen voldoen aan de definitie van 'duurzame beleggingen' volgens de SFDR en de kwaliteits- en duurzaamheidscriteria vanuit Achmea IM.

8. Databronnen en -verwerking (Artikel 32 SFDR)

RPF gebruikt een mix van interne en externe gegevens als input voor onze duurzame beleggingsprocessen. De voorkeur gaat uit naar gestandaardiseerde gegevens waar mogelijk, zoals gegevens van onafhankelijke onderzoeksbureaus. De MVB-dienstverlener Achmea IM voert voorafgaand onderzoek uit naar alle potentiële dataproviders om vast te stellen of de data (i) geschikt zijn voor het doel waarvoor de data zal worden gebruikt, (ii) overeenkomen met het beleggingsuniversum en (iii) van voldoende kwaliteit zijn.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de gebruikte databronnen per MVB-instrument.

MVB-instrument	Onderwerp	Databron
ESG-integratie	ESG-rating	FTSE Russell / Sustainalytics / PGIM
CO ₂ -reductie	CO ₂ -intensiteit (CO ₂ /sales)	FTSE Russell / Trucost / MSCI ESG
Uitsluitingen*	Controversiële wapens	Sustainalytics
	Normschenders	Robeco
	Tabak	ISS ESG
	Fossiele brandstoffen	MSCI ESG
	Landuitsluitingen	Freedom in the World index van Freedom House, ITUC Global Rights index, Corruption Perception index van Transparency International
	Staatsbedrijven	MSCI ESG

* Ondernemingen die zeer slecht presteren op het gebied van goed bestuur ('good governance') worden tevens uitgesloten, als wettelijk verplicht onderdeel van de classificering als Artikel 8. Hiervoor is MSCI ESG de databron.

** RPF gebruikt data van MSCI ESG voor monitoringsdoeleinden. Vermogensbeheerders die de opdracht hebben gekregen om CO₂-reductie te realiseren in de portefeuille kunnen daarvoor eigen databronnen raadplegen.

Kwaliteit en verwerking van de gegevens

De gegevens van de geselecteerde externe onafhankelijke onderzoeksbureaus (dataproviers) zijn in de meeste gevallen leidend bij het toepassen van ESG-integratie, CO₂-reductie en het uitsluitingsbeleid.

We onderzoeken de gegevenskwaliteit van elke dataprovider tijdens de due diligence beoordelingen in het selectieproces van de dataprovider. Dit omvat activiteiten zoals het beoordelen van het datamodel, statistische controles en beoordelen van de dekking van de gegevens op de benchmarks en portefeuilles. Waar relevant wordt de impact van verschillende gegevensbronnen op onze beleggingsbeslissingen ex ante getoetst. Via deze stappen streeft de Pensioenregeling naar een voldoende mate van vertrouwen in de gekozen gegevens en dataproviers.

Wij voeren doorlopend steekproefsgewijze controles van gegevens uit. Bijzondere constatering worden besproken met de relevante dataprovider. Dit kan leiden tot ad hoc aanpassingen van externe gegevens of tot structurele aanpassingen in het gebruik van gegevens. Het overschrijven van gegevens en/of het hanteren van alternatieve gegevens wordt onderbouwd gedocumenteerd. Periodiek vindt er een uitgebreidere evaluatie plaats van de geselecteerde dataproviers en geselecteerde gegevens. Deze evaluatie kan leiden tot het beëindigen van de samenwerking met een dataprovider dan wel tot de selectie van een andere dataprovider.

Waar mogelijk worden de gegevens geautomatiseerd in het administratiesysteem van Achmea IM en ingelezen via een API (een datalink tussen de dataprovider en onze systemen) en via het administratiesysteem gebruikt voor beleggingsprocessen en rapportagedoeleinden. Voor enkele beleggingsprocessen vindt toegang tot de gegevens plaats via platforms van derde partijen. De gegevens voor de uitsluitingsprocessen wordt verwerkt in een database en via automatisch gegenereerde Excel templates gedeeld met de vermogensbeheerders.

De gegevensbronnen die gebruikt worden om milieu- of sociale kenmerken te promoten zijn in de basis, met uitzondering van CO₂-data, kwalitatief van aard. Beschikbare gegevensbronnen worden door de MVB-dienstverlener gecategoriseerd, geordend en gelabeld en omgezet in numeriek waardes ten behoeve van beschrijvende analyses en waardeoordelen. Daarmee is deze data in aanleg gemodelleerd. Als er geen data beschikbaar is, is er geen grond voor acties.

De mate waarin gerapporteerde CO₂-data beschikbaar is verschilt per beleggingscategorie en de reikwijdte van de CO₂-data (in termen van scopes zoals gedefinieerd in het GHG Protocol). Voor aandelen ontwikkelde markten is het percentage ondernemingen dat zowel scope 1 en scope 2 CO₂-data publiceren en waarbij deze data voldoet aan kwaliteitseisen vanuit het Carbon Disclosure Protocol relatief hoog. Indien de scope 3 data toegevoegd wordt dan is het percentage ondernemingen dat over alle 15 scope 3 subcategorieën rapporteert laag. Dit is het gevolg van een gebrek aan beschikbare scope 3 data. Zodra ondernemingen hun scope 3 emissies gaan rapporteren, komt deze data beschikbaar via de ESG-dataprovider. CO₂-databeschikbaarheid en -kwaliteit is beduidend lager voor overige beleggingscategorieën en regio's.

9. Methodologische en databeperkingen (Artikel 33 SFDR)

Zowel de gebruikte methodologieën als de databronnen kennen hun beperkingen:

Gegevens voor uitsluitingen gericht op producten (fossiele brandstoffen, tabak, controversiële wapens)

Voor de uitsluitingen gericht op producten vertrouwt de MVB-dienstverlener Achmea IM op het externe oordeel van de geselecteerde dataprovider. De dataprovider hanteert bij het opstellen van een oordeel ten aanzien van een onderneming zowel bronnen afkomstig van de onderneming in kwestie als bronnen vanuit publiek beschikbare documenten. Deze kunnen afkomstig zijn van maatschappelijke organisaties, wetenschappelijke publicaties, brancheorganisaties, intergouvernementele organisaties, (lokale) overheden, et cetera. Op basis van de beschikbare bronnen maakt de externe dataprovider een gefundeerde inschatting of en in welke mate een onderneming betrokken is bij een product waar een uitsluitingsbeleid voor van kracht is.

Gegevens voor uitsluitingen gericht op normschendingen

Voor de uitsluitingen van normschenders wordt in eerste instantie vertrouwd op het externe oordeel van de geselecteerde dataprovider. Er zijn echter geen scherp gedefinieerde criteria die vaststellen of specifiek gedrag ook werkelijk een normschending is. Dit blijft een kwalitatief waardeoordeel. Geconstateerde gedragingen die op gespannen voet staan met ons normenkader moeten goed gedocumenteerd worden en op een adequate en eenduidige wijze beoordeeld worden. Op die manier beoordeelt de externe dienstverlener alle schendingen op dezelfde wijze.

CO₂-gegevens

Een effectief gebruik van CO₂-gegevens vereist een gedetailleerd begrip van de uitstoot van broeikasgassen van de beleggingen in portefeuille. We kwalificeren de datakwaliteit van CO₂-gegevens als hoog voor de beleggingen in zowel ontwikkelde als opkomende markten, op basis van de Platform for Carbon Accounting Financials (PCAF)-scoretabel. Voor alle posities is het uitstaande bedrag in het bedrijf bekend. Ook zijn geverifieerde uitstootgegevens van eigen activiteiten (scope 1) en elektriciteitsverbruik (scope 2), met behulp van het raamwerk van het Greenhouse Gas (GHG)-protocol, voor het grootste deel van de portefeuille beschikbaar. Waar emissiegegevens niet direct beschikbaar zijn, worden deze gemodelleerd door de ESG-gegevensaanbieder met behulp van verschillende methoden.

Een andere beperking in het gebruik van de scope 1 en scope 2 CO₂-gegevens is de vertraging waarmee de gerapporteerde CO₂-gegevens beschikbaar komen bij beleggers. CO₂-gegevens zijn daardoor per definitie 'terugkijkend'.

De meeste bedrijven richten zich vooralsnog op het meten van de uitstoot van hun eigen activiteiten en elektriciteitsverbruik, met behulp van het scope 1- en scope 2-raamwerk van het GHG-protocol. Het beoordelen van broeikasgasemissies in de gehele waardeketen is complex. Het aantal ondernemingen dat werkelijk de broeikasgasemissies voor elk van de 15 categorieën van scope 3-emissies (zoals gekochte goederen en diensten, transport en distributie en gebruik van verkochte producten) inzichtelijk maakt is zeer beperkt. Meerdere onderzoeken tonen dat de huidige gehanteerde methodes voor het modelleren van scope 3 emissies nog tekortschieten. Wij hanteren daarom momenteel geen scope 3 data voor onze beleggingsbeslissingen.

Het uitbreiden van de reikwijdte van CO₂-metingen naar opkomende markten en minder liquide activaklassen leidt tot een lagere beschikbaarheid van geverifieerde emissies en minder nauwkeurig gemodelleerde emissies. Wat uiteindelijk leidt tot een lagere algehele datakwaliteit voor de gehele portefeuille. Daarom wordt dit vooralsnog niet toegepast.

ESG-ratings

De belangrijkste beperking is dat ESG-ratings in aanleg subjectief zijn en deels bepaald worden door een kwalitatief waardeoordeel vanuit een dataprovider. Er zijn geen ESG-materialiteitsmatrices voorhanden waar markt breed een overeenstemming over is bereikt. Een ESG-rating is in belangrijke mate dus afhankelijk van het relatieve belang dat de dataprovider hecht aan verschillende attributen - de ene dataprovider hecht bijvoorbeeld meer belang aan broeikasgasemissies dan aan arbeidspraktijken dan een andere dataprovider -

wat leidt tot subjectiviteit in de ESG-rating. Daarnaast leidt inconsistentie in de onderliggende onbewerkte gegevens vanuit de ondernemingen ertoe dat ondernemingen onderling niet op dezelfde voet vergeleken kunnen worden. Dit kan resulteren in verschillende beoordelingen voor gelijkwaardige ondernemingen in een sector.

Aanvullende tekortkomingen zijn een gebrek aan dekking van een specifieke sector of een type entiteit, met name in specifieke vastrentende waarden portefeuilles, onvoldoende gedetailleerdheid van gegevens en een gebrek aan transparantie over de methodologieën die zijn gebruikt voor specifieke elementen van de ESG-rating. Zowel in het due diligence proces voor dataproviders als in de keuze voor het wel of niet baseren van beleggingsbeslissingen op deze ESG-ratings, houdt de MVB-dienstverlener rekening met deze beperkingen.

10. Due diligence (Artikel 34 SFDR)

RPF doorloopt periodiek een due diligence cyclus om de daadwerkelijke en mogelijke negatieve impact van de beleggingen op duurzaamheidsfactoren te identificeren, te voorkomen en te verminderen. De due diligence is erop gericht om de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren te identificeren, te prioriteren en te analyseren.

Het due diligence proces is een integraal onderdeel van het beleggingsproces en het risicomanagement en bestaat uit de volgende vier stappen:

- Stap 1: inbedden van ESG in relevant beleid en managementsystemen
- Stap 2: identificeren en beoordelen van daadwerkelijke en potentiële negatieve impact in de beleggingsportefeuille en bij potentiële beleggingen
- Stap 3: Negatieve impacts voorkomen en/of mitigeren
- Stap 4: Monitoring van implementatie en rapporteren resultaten

Het due diligence proces kent voor de gehele beleggingsportefeuille vergelijkbare uitgangspunten en principes, maar kan in de praktijk verschillen per beleggingscategorie. Dit is het gevolg van de verschillen in de structuur van de beleggingsinstrumenten. Een nadere beschrijving van dit proces is opgenomen als bijlage in het MVB beleidsdocument.

11. Engagementbeleid (Artikel 35 SFDR)

RPF wenst via haar beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties invloed uit te oefenen op bedrijven. We zijn van mening dat deze betrokkenheid positief bijdraagt aan zowel de financiële prestaties als de maatschappelijke prestaties van een onderneming. Uitgangspunt van alle engagements is bij te dragen aan de langetermijnwaardecreatie van het pensioenfonds.

RPD heeft ervoor gekozen om gebruik te maken van Robeco als dienstverlener op het gebied van engagement en stemmen. Robeco voert namens RPF drie typen engagement trajecten uit:

1) Value engagement

Doel is het genereren van aandeelhouderswaarde door het verbeteren van de duurzaamheidsprestaties van het bedrijf en van het ondernemingsbestuur. Er worden meetbare doelstellingen bepaald per engagement traject. Als een engagement traject niet succesvol is, leidt dit niet direct tot uitsluitingen. Wel kunnen andere instrumenten worden ingezet om de druk te vergroten om verandering van beleid door te voeren, zoals het stemmen tegen de benoeming van bestuursleden, het indienen van aandeelhoudersresoluties, uitbrengen van een publiek statement en vragen stellen op de jaarvergadering.

2) Enhanced engagement

Doel is om bedrijven die worden gezien als 'normschender' aan te sporen tot een meetbare verbetering zodat ze wel aan de normen gaan voldoen. Bij de normschendingen wordt gerefereerd aan de UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen, de Algemene Verklaring voor de Rechten van de Mens, de ILO-standaarden voor arbeidsrechten en de UN Guiding Principles for Business and Human Rights. Er is sprake van een intensief engagement traject, waarbij gebruik kan worden gemaakt van een escalatiestrategie. Anders gezegd: als een onderneming meer dan twee jaar als structurele normschender wordt aangemerkt, dan kan worden besloten tot uitsluiting.

3) SDG-engagement.

Doel is om bedrijven te stimuleren om een duidelijke en meetbare bijdrage te leveren aan de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) van de Verenigde Naties. De focus ligt daarbij op ondernemingen die potentieel een significante bijdrage kunnen leveren aan het behalen van één of meerdere van de 17 SDG's.

Engagement op het thema klimaatverandering

RPF zet engagement in om bedrijven te stimuleren versneld bij te dragen aan het behalen van de doelstellingen uit het Klimaatakkoord van Parijs. RPF is ondertekenaar van het collectieve engagement initiatief Climate Action 100+. Via diverse engagement thema's ligt er een extra focus op de reductie van CO₂-emissies, in het bijzonder bij bedrijven binnen de fossiele industrie. De engagement is vooral gericht op bedrijven die nu nog achterlopen in de energietransitie. Bij onvoldoende voortgang op het thema van klimaat, komen bedrijven in aanmerking voor uitsluiting. Dit laat zich vergelijken met de aanpak voor enhanced engagement.

We publiceren op onze website de kwartaalrapportages over engagement en stemmen. Via deze rapportages geven we invulling aan verantwoording van de resultaten en het monitoren van de voortgang.

12. Aangewezen referentiebenchmark (Artikel 36 SFDR)

Met dit financieel product wordt de gehele Pensioenregeling van RPF bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de Pensioenregeling om te bepalen of de Pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot. Hiermee is deze rubriek niet van toepassing voor het pensioenfonds.